

**Kivonat Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése
2008. december 18-i ülésének jegyzőkönyvéből**

X-242/14.149/2008. sz. H A T Á R O Z A T:

Tárgy: Beszámoló a Fogyatékosügyi Program időarányos végrehajtásáról

Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése megtárgyalta a „Beszámoló a Fogyatékosügyi Program időarányos végrehajtásáról” című előterjesztést és a következő határozatot hozza:

1. Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése a „Beszámoló a Fogyatékosügyi Program időarányos végrehajtásáról” című beszámolót a határozat mellékletének megfelelően elfogadta.

Felelős: polgármester
Határidő: folyamatos
Közreműködik: Egészségügyi, Családvédelmi és Foglalkoztatáspolitikai Főosztály
Közoktatási és Kulturális Főosztály
Pénzügyi, Adó és Gazdálkodási Főosztály

2. A Közgyűlés felkéri a Polgármestert, hogy a Miskolc Megyei Jogú Város területén lakó fogyatékkal élő emberek fogászati ellátásának javítása érdekében kezdjen egyeztetéseket az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, a Megyei Egészségbiztosítási Pénztár, valamint a fogászati ellátást végző szervezetek képviselőivel.

Felelős: polgármester
Határidő: azonnal
Közreműködik: Dr. Szalkai Iván Miskolc Város Főorvosa

Kmf.

**Dr. Mihalecz Péter sk.
jegyző**

**K á l i Sándor sk.
polgármester**

A kiadmány hitelül:

kiadó

Beszámoló
Miskolc város Fogyatékosügyi Programjának időarányos
végrehajtásának helyzetéről

Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése a 2005. február 2-i ülésén a I-7/95.150/2006.sz. határozatával elfogadta Miskolc város Fogyatékosügyi Programját.

A program 2006-2010. évekig terjedő időszakot öleli fel. Az abban megfogalmazott célok, feladatok végrehajtásának időarányos megvalósulásáról 2007. június 21-én a Közgyűlés V-115/16.504/2007.sz. határozattal már elfogadott egy beszámolót. A jelenlegi beszámoló a tavalyihoz hasonlóan az egészségügyben, a közoktatásban és a szociális ellátórendszerben történt változásokat öleli fel.

Az anyag azoknak az intézményeknek és szolgáltatóknak a beküldött tájékoztatása alapján készült, melyek fogyatékos személyek ellátásával foglalkoznak, illetve kapcsolatba hozhatók velük. Az első beszámoló óta eltelt egy év alatt több jelentős változás történt a vonatkozó jogszabályok terén és a város életében is.

a.) Jelentősen átalakult a város szociális ellátó rendszere, megszűnt Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzat fenntartásában működő Területi Gondozószolgálat intézménye, melynek feladatait az Iránytű Szociális Szolgálat és Miskolci Családsegítő Központ vette át.

b.) A támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről szóló 191/2008. (VII.30.) Korm. Rendelet alapján 2009. január 1-től fenti szolgáltatások már nem kötelező önkormányzati feladatok, ezért állami normatíva sem jár utánuk, hanem a szolgáltatóknak 2008. szeptember 1-ig pályázni kellett 2009-2011 évekre vonatkozó támogatás elnyerésére.

A jogalkotó szándéka ezzel az volt, hogy megszűnjön az a tarthatatlan állapot, miszerint egy településen több támogató szolgálat működjön úgy, hogy közben az ellátotti igény nem minden esetben volt teljes körűen kielégítve. A pályázatok elbírálását megelőzte a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal Rehabilitációs és Szociális Igazgatóság Szociális Főosztálya által végzett ellenőrzés.

c.) Miskolcon a Váltó u. 45. sz. alatt 2008. februárjában beindult a HEFOP 4.2. pályázattal kialakított és az Önálló Másság Életminőség Fejlesztő Alapítvány által működtetett Rehabilitációs Szolgáltató Központ Fogyatékosok Nappali Intézménye. Ebben az intézményben 20-20 fő értelmi fogyatékos illetve mozgássérült személy nappali ellátását biztosítják.

d.) Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlése 2007. szeptember 20-i ülésén döntött arról a VI-138/16.683/2007. számú határozatával, hogy 2007 október 1. napjával létrehozza a Miskolci Egészségügyi Központot, mint a Semmelweis Kórház-rendelőintézet és Egyetemi Oktató Kórház és a Diósgyőri Kórház - Rendelőintézet egyetemes jogutódját.

e.) A Polgármesteri Hivatal Miskolc, Petőfi u. 39.sz. épületének bejáratához is elkészült az akadálymentes bejutást megkönnyítő rámpa.

I.) Egészségügyi ellátás

A fogyatékos személyek helyzetének javításában továbbra is alapvető követelmény, hogy biztosítani kell a fogyatékos személy részére az állapotromlása megelőzéséhez szükséges rendszeres és hatékony egészségügyi ellátást, melynek során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a fogyatékos személy rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését. Minden egészségügyi szolgáltatónak kiemelt figyelmet kell fordítani a preventív tevékenység fokozására, eredményességének javítására.

A Miskolci Egészségügyi Központ (továbbiakban: MEK) alkalmazásában 4 fő szociális munkás végzi magas színvonalon munkáját. Közülük 2 fő a Csabai Kapu 9-11. szám alatt lévő Ápolási Osztályán, 1 fő a Pszichiátriai Osztályon, 1 fő pedig a diósgyőri telephelyen látja el feladatát. 1 fő szociális asszisztens is segíti a betegeket, hozzátartozóikat, valamint a kórház munkáját a Pszichiátriai Osztályon.

A kórház területén a mozgáskorlátozottak akadálymentes közlekedése megoldott.

A fogyatékos személyek fogászati ellátása továbbra is problémát jelent nemcsak Miskolcon, hanem országos szinten is. Nagyfokú előrelépést jelentene, ha megvalósulna a jelenleg tárgyalási szakaszban lévő elképzelés, mely szerint a fogyatékos személyek fogászati ellátását szájsebészeti szakellátás keretén belül kellene megoldani, ahol adott lenne a kórházi háttér, a személyi és tárgyi feltételek, valamint az altatás is.

Jelenleg a B.A.Z. Megyei Kórház Rendelőintézet Szájsebészeti Ambulanciáján (Miskolc, Szentpéteri kapu 72-76. jelenleg is végeznek fogászati ellátást (fokhúzás stb.) altatásban is.

Az ADAMANTIN Kft a MEK – Rendelőintézet épületében (Miskolc, Csabai kapu 9-11.) altatás nélküli fogászati ellátást biztosít fogyatékos személyek részére.

A Pro-Sanitate Alapítvány (Miskolc, Bokréta u. 1. sz.) pedig az iskoláskorú fogyatékos tanulókat látja el.

II./ Szociális ellátórendszer

1.) Miskolci Családsegítő Központ

Humanizált intézeti forma kialakítása

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvényben és a hozzá kapcsolódó intézkedési tervben megfogalmazódtak azok az elvek, amelyek a nagy intézetek helyett, a családias, kis férőhelyszámú intézeti forma kialakítására vonatkoznak. Az intézmény modernizálása érdekében változtatták meg az épület belső struktúráját, s hozták létre a Fogyatékos Személyek Gondozóházát. Bővült a szociális szolgáltatások tárháza az átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi formával. Miskolc város közigazgatási területéről 10 fő felnőtt korú értelmileg akadályozott személy teljes körű ellátását végzi.

Akadálymentesítés

Az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonában és Fogyatékos Személyek Gondozóházában is a teljes körű akadálymentesítés megvalósult. Az épületbe való bejutáshoz rámpákat építettek, a kertbe való bejutáshoz szintén.

Az intézmény teljes területén megszűntek a küszöbök, nagyobbra cserélték az ajtókat a kényelmesebb és biztonságosabb közlekedés biztosítása érdekében.

Felszerelésre kerültek a fürdőszobákban és illemhelyeken a kapaszkodók, s mindenhol csúszásmentessé tették a padozatot. Megszüntették a fürdőkádakat, helyettük a mozgásban akadályozottak számára is biztonsággal használható zuhanyzók kerültek kialakításra.

A villanykapcsolókat, nővérhívót is olyan magasságban helyezték el, hogy kerekesszékből is elérhető legyen. Az emeleti részleg megközelítéséhez lépcsőjáró berendezést vásároltak mozgássérültek számára.

Információ, külső kapcsolatok

Az Intézmény kapcsolatot, tart fenn a városban működő civil szervezetekkel, (SZIMBIÓZIS, Értük – Velük – Együtt Egyesület) folyamatosan együtt működik a különböző fogyatékosokkal élők szervezeteivel. Segítséget kapnak az érdekvédelmi szervektől (ÉFOÉSZ) és a Fogyatékosügyi Szakmai Műhelytől is, melynek alapító tagja az intézmény.

Felvették a kapcsolatot az Esélyek Házával is, programjait, rendezvényeit rendszeresen látogatják.

Rendszeresen igénybe veszik a Támogató Szolgálat segítségét a fogyatékos személyek szállításánál.

A naprakész és pontos információszolgáltatás érdekében folyamatos kapcsolatban állnak a Diszpécser Központtal.

Foglalkoztatás

Az Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonában és Fogyatékos Személyek Gondozóházában terápiás célú szinten tartó és fejlesztő foglalkoztatás zajlik, mely forgócsoportos rendszerű.

Ezek: Manuális készségfejlesztés, beszéd- és ritmusnevelés, mozgásfejlesztés.

A csoportok kialakításánál figyelembe vették a sérülés fokát, a fiatal egészségi állapotát, egyéni fejlesztési tervét.

Foglalkozásaikat mentálhigiénés és terápiás munkatársak vezetik. Szakkör rendszerben működnek az intézményben: képzőművészeti, néptánc- hagyományőrző, ének- zeneművészeti szakkörök.

Heti egy alkalommal lehetőség nyílik a hitélet gyakorlására is. Hetente kétszer relaxációs foglalkozást tartanak, mely nyitott: külső érdeklődők (szakemberek, szülők, más intézménybe járók) részére is.

Szabadidős tevékenységek közé tartozik: a név- és születésnapok megtartása, egyházi és állami ünnepeink, kulturális seregszemlén, dalos találkozón, sportversenyeken való megmérettetés. Nyári időszakban: táborozás, üdülés, strandolás.

Szeretnék hagyománnyá tenni a közös ünneplést, kirándulást, főzőversenyt, együttzenélést a társintézményekkel az óvodás kortól az időskorig.

A Támogató Szolgálat:

A támogató szolgálatnak a településen élő valamennyi fogyatékosági csoportba tartozó személyre ki kell terjednie.

Fogyatékoságra, életkorra vagy nemzetiségre való tekintet nélkül, minden emberi lény számára fontos, hogy hétköznapjait irányítani és befolyásolni tudja, illetve környezetének és a társadalomnak aktív tagja legyen, önállóan dönthessen, meghallgassák, és tisztelettel bánjanak vele. Amennyiben az életük ilyen, akkor élhetnek teljes életet. Éppen ezért olyan fontos a sérült emberek számára, hogy részt vegyenek családjuk, támogató szervezeteik és a társadalom életében, valamint befolyással legyenek azokra. A támogató szolgálat ebben próbál segítségükre lenni.

Ellátottjaik mozgáskorlátozott, látássérült, siket, értelmi fogyatékos és autista személyek.

2007. évben a jogszabály változások a támogató szolgálatokra vonatkoztatva meghatározták a szociális rászorultságot. 2008-tól az új változás alapján került felvételre a szolgáltatást igénybevevő.

Az ellátottak felülvizsgálata folyamatosan történt, illetve az új igénybevevő már ez alapján került felvételre. Így a jogszabályban meghatározott követelménynek minden ellátott megfelel.

Folyamatosan tartják a kapcsolatot a meglévő intézményekkel, szolgáltatásokkal (családsegítő és gyermekjóléti intézmények, iskolák, önkormányzat, támogató szolgálatok, civil szervezetek)

A Szállító szolgálat eseti és rendszeres jelleggel végzi feladatát. Sikerült a fiatalabb korosztályt is megcélozni, iskolába illetve uszodába való szállítás kapcsán. Továbbra is igyekeznek megfelelő tájékoztatást nyújtani a fogyatékos személyeknek és hozzátartozóiknak. Amennyiben nem állt módjukban a kellő tájékoztatáshoz megfelelő információ, az illetékes szakemberrel való kapcsolatfelvételt segítették elő.

Felmerülő problémák a feladatellátás során:

2007 évben a szociális rászorultság szabályozása kapcsán kiszorultak olyan emberek a szolgáltatásokból akik, egészségi és fizikai állapotukat tekintve rászorultak volna, de a szükséges dokumentációkkal nem rendelkeztek. Az Intézmény mindent megtett annak érdekében, hogy fogyatékosági támogatás igénylésében, ügyintézésében segítséget nyújtsanak a rászorultaknak. A két kistérségi településen alapvető változás nem következett be.

Mind a két település (Bükkszentkereszt, Répáshuta) nagyon zártan működik. Nehezen fogadják el a külső „idegen” segítséget a sérült emberek és hozzátartozóik is. A fogyatékos személy jelenléte a családban, már kialakított egy életformát és hozzáigazította a családtagok szokásait, életét. Természetessé vált számukra, hogy ők maguk oldják meg felmerülő nehézségeiket, problémáikat. A Támogató Szolgálat viszonylag újszerű kezdeményezés, amihez idő kell, hogy megszokják, megértsék, elfogadják, különösen a kisebb, zártabb településeken.

2008-ban végzett szakmai munka értékelése

A Támogatószolgálat gépjárműve, egy Opel Vivaro átalakítása megtörtént. Így most már megfelel az 1/2000.(I.7.) SzCsM rendelet követelményeinek mert, rendelkezik a 4+3 pontos biztonsági rögzítéssel, és a mobil rámpával. Kerekesszékes személy szállítását is tudják vállalni. Reményeik szerint az ellátottaink száma így bővülni fog.

Miskolcon sok támogató szolgálat működik, a közöttük lévő kommunikáció és kapcsolattartás továbbra sem zökkenőmentes. A munkanapokon 16 óra utáni, illetve a szombati, vasárnapi igények kielégítésében nincs összhang a támogató szolgálatok között. Az Intézmény szolgáltatásának igénybevétele esetén, előzetes egyeztetés alapján igyekeznek ellátottaink számára a kért szolgáltatást biztosítani. A tapasztalat egészségügyi szolgáltatások terén az, hogy a kísért ellátottak előnyt élveznek. Ugy érzik egyre többen ismerik a támogató szolgálatok munkáját és lehetőségeikhez képest segítik azt.

Miskolcon és a kistérségben működő szolgálat el tudja látni a jogszabályban meghatározott és a szakmai, valamint a társadalmi elvárások által támasztott közös feladatokat. Bízunk benne, hogy munkájuk eredményeképpen az ellátottak száma bővül a kistérségben is és hozzá tudnak járulni az ott élő fogyatékos személyek életminőségének javításához. Ennek érdekében a továbbiakban is igyekeznek mindent megtenni. Munkájukat továbbra is a Fogyatékosügyi Program tükrében végzik.

2.) Autista Alapítvány

Napközi Otthon

Jelenleg 15 fő családban élő autista, értelmi fogyatékos fiatal nappali ellátását, étkeztetését látják el hétköznapiokon 08.00.-16.00. óra között. A délelőtti órákban a sérült gyermekek, fiatalok fejlesztésben, terápiás foglalkoztatásban vesznek részt, míg ebéd után színvonalas szabadidős és közösségi elfoglaltságokat, kulturális és sport programokat, szórakozási lehetőséget biztosítanak számukra (kirándulások, színház, mozi, koncertek, sportrendezvények, házi ünnepek, stb.).

Családi Otthon

2007. decembere óta kibővült, 37 fős ellátotti létszámmal működnek. A bentlakásos otthonban élő 37 főből 11 fő enyhe fokban, 14 fő középsúlyos vagy súlyos értelmi fogyatékos, 2 fő aspergeri autista, 10 fő halmozottan fogyatékos. A sérült gyermekek, fiatalok szép, barátságos apartmanokban, 1-2 ágyas szobákban vannak elhelyezve, melyekhez külön fürdőszoba tartozik. Az Otthon teljes körű ellátás és életre szóló elhelyezést nyújt, ami a szülőknek, hozzátartozóknak nagy megnyugvást jelent, hiszen nem kell a különböző életszakaszokban más-más intézményt keresniük.

Fejlesztő Központ.

Az Otthon megnyitása óta speciális módszerekkel végzik a hagyományos iskolarendszerekből kimaradó autista gyermekek, fiatalok felkészítését. Jelenleg 10 fő súlyos állapotú autista, értelmi fogyatékos illetve halmozottan sérült gyermek és fiatal speciális fejlesztő felkészítését és terápiás ellátását biztosítják, többéves gyakorlattal, speciális autizmus képzettséggel is rendelkező gyógypedagógiai szakemberekkel.

Szociális foglalkoztatás

2008. májusa óta 18 fő autista, középsúlyos és súlyos értelmi fogyatékos fiatal speciális rehabilitációs foglalkoztatását biztosítják az alábbi 6 különböző, választható tevékenységi körben:

- *Kosárfonás, fonottbútor-készítés (TEÁOR 20.52)*
- *Szőnyegkészítés (TEÁOR 17.51)*
- *Konyhai kisegítő munkák (TEÁOR 55.51)*
- *Zöldség, dísznövény gondozása (TEÁOR 01.12)*

- *Parkgondozás, zöldterület gondozása (TEÁOR 01.11, 01.12)*
- *Takarítás (TEÁOR 74.70)*

Az intézményben ellátott autistáknak kb. 25 %-a nem beszél, kb. 30%-uk pedig különböző okok miatt nehezen ill. nagyon nehezen kezelhető, agresszív-, autoagresszív megnyilvánulásokat mutat.

Az Autista Házban a törvény által előírt keretek között nemcsak szakszerű, minőségi gondozást, de szeretetteljes, családi környezetet is biztosítanak.

2007-2008. évi eredmények

Nagy szabású HEFOP 2.3.1-1.-2006.09.-0091/2.0 sz. projektjük, a „Hátrányos helyzetű emberek alternatív munkaerő-piaci képzése és foglalkoztatása” 2006. december 31.-én elzárult, 2007.-ben megtörtént a záró beszámoló beküldése. A projektben 30 fő hátrányos helyzetű, tartósan munkanélküli, megváltozott munkaképességű (15 fő) és fogyatékkal élő (15 fő) ember alternatív képzése és foglalkoztatása valósult meg. A projektben konzorciumi partnereik voltak a Szülők Egyesülete a Gyermekekért, a Tér-Kép Egyesület és a Martin János Szakképző Iskola. A programban résztvevő célcsoport képzését 4 szakmában (szőnyegszövő-lábtörlőkészítő, kosárfonó-fonottbútor készítő, konyhai kiegészítő és állatgondozó) a Martin János Szakképző Iskola közreműködésével szervezték meg.

A program működése sikeres volt, a Foglalkoztatási Hivatal és az Irányító Hatóság ellenőrzései, monitoring látogatásai során mindig pozitív visszajelzéseket, kedvező értékeléseket kaptak.

A HEFOP 2.3.1. projektjük 13 hónapos képzési és foglalkoztatási programja során megszerzett képesítések - OKJ-s bizonyítványok ill. tanúsítványok 4 szakmában (szőnyegszövő, kosárfonó, konyhai kiegészítő munka, állatgondozás) – most jól hasznosíthatóak a szociális foglalkoztatás során.

2007-ben a SZOC-ITKR-07-B-0119 számú projektjük sikeresen szerepelt, a bentlakásos ellátás működésének egyszeri kiegészítő támogatását nyerték el. Szintén sikeresen pályáztak az NCA működési pályázatán.

2008-ban is több sikeres pályázatot nyújtottak be, melyek jelenleg is folyamatban vannak:

B-A-Z Megyei Közgyűlés (Mecénás Pályázat), Miskolc Megyei Jogú Város (Kulturális Mecénás Pályázat), NCA Észak-Magyarországi Regionális Kollégium (működési célú támogatás).

Ezek mellett 2 nagyobb volumenű pályázati projektjük van elbírálás alatt, melyek eredményét még várják.

Fejlesztési terveik 2009. évben

Az elkövetkező évben kiemelt fejlesztési elképzelésük az akkreditáció és a szociális foglalkoztatás bővítése. Tervük, hogy Szakáld községben lévő mezőgazdasági tanyánkon az állatgondozás tevékenységet fejlesszék, és így a jelenleg szociális foglalkoztatásban nem részesülő ellátottjaink fejlesztő felkészítő foglalkoztatását megvalósítsák.

3.) Csilla Báronő Szeretetotthon

Az Alapítvány Miskolc megyei jogú Város Önkormányzatától kapott Miskolc, Rácz Ádám út 35. sz. alatti volt bölcsőde épületének egy jelentős részében 1994. június 16-án megnyitotta a „Csilla Báronő” Szeretetotthont, ahol jelenleg is súlyos, középsúlyos és halmozottan sérült értelmi fogyatékos emberek tartós bentlakásos intézményi ellátást, szociális foglalkoztatását biztosítják. Az intézmény jelenleg Miskolc Megyei Jogú Város Közgyűlésének határozata alapján 724 négyzetméteres területen működik, melynek $\frac{1}{4}$ - ét 2005. évben kapták ingyenes használatra. 2006. évben a kapott terület cél szerinti átalakítását sikerült befejezniük, engedélyeztetniük, és egy új 10 fős csoportot elindítani. Komoly szakmai munkát igényelt az új gondozottak beilleszkedésének elősegítése, hozzátartozóik számára az elszakadás hatásainak enyhítése és az új kapcsolattartási rendszer kialakítása.

Az elmúlt évek átalakítási, felújítási és férőhely bővítési munkáit követően jelenleg a 44 engedélyezett, de a területi kiegyenlítési rendszer miatt csak 42 finanszírozott férőhelyen 43 gondozottat látnak el, akik közül 25-en kettős árvák, lakóik 62%-a súlyosan vagy halmozottan sérült, így gondozásuk, ápolásuk fokozott figyelmet igényel. Gondozottaik kiscsoportos 10-12 fős lakóegységekben lehetőség szerint állandó gondozókkal élnek, ahol igyekeznek az önellátásuk mértékét fejleszteni, illetve megtartani. Az egészségügyi feladatok ellátását 1 fő felnőtt háziorvos, illetve 1 fő felnőtt pszichiáter szakorvosok segítségével tudják biztosítani.

Az ellátásra várakozók száma jelenleg 10 fő, mely a finanszírozott férőhelyek 24%-a. Fentiek alapján biztosítottnak látszik a férőhelyek hosszú távú betöltése.

Az Intézmény 1994 éves megalakulása óta óvatos gazdálkodással stabil, fenntartható gazdaság megteremtésére törekedett. A szűkös források ellenére folyamatos stabilitás jellemezte annak ellenére, hogy nem „emelt szintű” anyagiakkal rendelkezőket látnak el és térítési díjaik a törvényes 80%-ot nem haladják meg. A kis lépések elvét követve fokozatos fejlesztésekkel a pályázatok és a támogatások rendszerének alakulását figyelembe vevő bővítéssel érték el jelenlegi működési struktúrát. Törést jelentett pénzügyi helyzetükben a 2006. év, mivel a támogatásaink gerincét kitevő normatív állami támogatás fennállásuk óta első ízben nem emelkedett, hanem csökkent. Költségvetésnk összeállításánál épp úgy mint a tényleges működés során szigorúan ragaszkodtak a garantáltan tervezhető bevételek elosztásához.

2005. évben kérelmet nyújtottak be a Foglalkoztatási Hivatalhoz megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltató akkreditációja iránt. 9 hónap után sikerült végül elérnünk, hogy akkreditált munkáltatóként megváltozott munkaképességű munkavállalókat alkalmazzanak. Céljuk az volt, hogy azokban a munkafolyamatokban, ahol a foglalkoztatást egészségügyi feltételek lehetővé teszik, maximum 10 fő megváltozott munkaképességű személyt vonjanak be a feladataink ellátásába. Jelenleg az alábbi munkaterületeken vezették be foglalkoztatásukat:

- Ápolási, gondozási tevékenység
- Étkeztetéssel kapcsolatos tevékenységek
- Épület üzemeltetés
- Adminisztrációs tevékenység

Az épület fentiekhez kapcsolódó átalakítási, felújítási munkálatait az Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ „A megváltozott munkaképességű személyek munkaviszonyban történő foglalkoztatásának támogatására” kiírt pályázatának elnyerésével sikerült elvégezniük, illetve ezáltal 10 fővel bővíteni ellátotti létszámukat. Ez hatékonyabbá tette munkaerő gazdálkodásukat és fajlagosan csökkentette költségeiket.

A 2007-es év a stabilizálódás éve volt, melynek alapjaival 2008.06.01-jétől az Észak-magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalának határozata alapján intézményükben 15 fő ellátott munka-rehabilitációs célú szociális foglalkoztatása indult el az alábbi munkakörökben:

- Ajándék-és dísz tárgy készítő
- Parkgondozó, udvaros
- Intézmény takarító
- Karbantartó kisegítő
- Portás (ajtónálló)

A munka-rehabilitáció célja a szociális intézményben ellátott személy munkakészségének, valamint testi és szellemi képességeinek munkavégzéssel történő megőrzése, illetve fejlesztése.

Rövid távú (2008. évi) terveik között szerepel az Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ által kiírt, a megváltozott munkaképességű személyek munkaminőségének növelésére és munkahelyének megtartására már benyújtott és elbírálás alatt álló pályázatuk kapcsán, a konyhájuk szabad kapacitásának kihasználása. Szociális konyhaként történő engedélyeztetést követően új, szociális alapszolgáltatás (szociális étkeztetés) biztosítását tervezik 2009. január 01-től, mely a környezetükben élő idős emberek támogatott étkeztetését szolgálná. A Konyha átalakítsa során a módosításokhoz kapcsolódó minőségbiztosítási rendszert (HACCP) felül kell vizsgálniuk és az új körülményekre tekintettel kibővíteni.

Legfőbb feladatuknak tekintik továbbra is, hogy a legnehezebb célcsoportok (súlyos, halmozottan sérült, idős, fogyatékos emberek) ellátást tudják felvállalni.

4.) Mozgássérültek és Barátaik Miskolc Városi Egyesülete

A programban szereplő hat célterület

- 1.) Egészségügy
- 2.) Szociális és gyermekjóléti ellátások, gyermekek napközbeni ellátása
- 3.) Közoktatás
- 4.) Egészségkárosultak sportja
- 5.) Fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése
- 6.) Lakóhelyi környezet

Egészségügy

Az egészségügyi ellátásban nem érzékeltek jelentős változásokat.

Szociális és gyermekjóléti ellátások, gyermekek napközbeni ellátása

Az óvodai, iskolai összevonások remélhetőleg kedvezően segítik az esélyegyenlőséget. Pozitívum, hogy átadásra került a fogyatékosokkal Élők Nappali tartózkodója, melyet konzorciumban hozott létre a város, és az átadott intézményt két civil szervezet, illetve a két civil szervezet által alapított alapítvány üzemeltet.

Közoktatás

Az oktatás már valamelyest kapcsolódik az előbbi ponthoz.

Egészségkárosultak sportja

A mozgássérült sportolók főként saját maguk menedzselésével, valamint saját maguk finanszírozásával vesznek részt versenyeken. A MMJV. Sport mecénás alapja által elérhető pályázati összeg némi segítséget nyújt. Szakemberképzés ebben a szegmensben tudomásuk szerint nem történt. A fogyatékos sportolóknak sportlétesítmények használata ügyében nem tudnak előrelépésről, illetve nincs tudomásuk a fizikailag akadálymentes sportlétesítményekről. Az eredmények kommunikációja is leginkább önmaguk intézik.

Fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése

A fogyatékosok foglalkoztatásának elősegítése párbeszéd kérdése lenne, melynek lépéseit meg kellene tenni és nem az érdekvédelmi szervezetekre hárítani. Véleményük szerint a Szimbiózis Alapítvány, az ÖMÉFA Alapítvány tesz ilyen irányú lépéseket, ahol a fogyatékosok foglalkoztatását segítik elő.

Lakóhelyi környezet

Véleményük az, hogy az akadálymentesítés lassan halad, az előirányzatokban szereplő összegek nem valós képet tükröznek. A támogató szolgálatok nem az akadálymentesség hiánya miatt lettek létrehozva. Mai napig kerülnek olyan épületek, utak átadásra, ahol az akadálymentesség teljes, vagy részleges hiánya érzékelhető. Jelentős előrelépést kellene tenni ezekben a kérdésekben.

Az egyesület a következő megvalósulásokat, mint pozitív történések nyugtázza:

Átadásra került a nappali intézmény (20 fő értelmi-, és 20 fő mozgássérült részére)

- 1./Ellátási szerződés megkötése (nem anyagi támogatás céljából)
- 2./Az esélyegyenlőségi tanács működése
- 3./A fogyatékos alap támogatása
- 4./Fogyatékos sportolók elismerése
- 5./Fogyatékos területen dolgozók elismerése (szociális munka hete alkalmából)

5.) Szimbiózis Harmonikus Együtt-létért Alapítvány

A 2006 novemberétől működő napközi otthonukban és a 2007. januárjától működő lakóotthonukban 2008. október 1-től indították a szociális intézményen belüli foglalkoztatás fejlesztő-felkészítő formáját. Ennek keretében 41 fogyatékos és autista személynek biztosítanak 2 telephelyen 5 műhelyben munkát. Beadták a létszámbővítési igényünket, mely szerint december 1-től 51 fő fogyatékos személyt szeretnének foglalkoztatni. Egyik telephelyük a Rehabilitációs Majorság, itt bio - termesztő, parkgondozó műhely működik 11 fő munkavállalóval. Másik telephelyük a Szimbiózis Habilitációs Központ, itt fa alapú-, textil alapú-, papír alapú és ünnepköröknek megfelelő ajándéktárgy készítő műhely működik.

Alapítványuk megkapta az Akkreditációs Rehabilitációs tanúsítványt, ennek keretében foglalkoztat megváltozott munkaképességű munkavállalókat. Rehabilitációs Majorságukon 2008. július 1-től működik a 250 fős kiszolgáló konyha. Ugyanitt befejeződtek második lakóotthonuk építési munkálatai.

Fejlesztések:

2009. január -tól szeretnék beindítani a Rehabilitációs Majorságon az ápoló-gondozó Bernáthegyi Lakóotthonuat, 12 fő fogyatékos és autista személy ellátását vállalják itt.

Támogató szolgáltatásaik közül a Szimbiózis Támogató Szolgáltatást szeretnék megszüntetni és 2009. január 1-től a megmaradt két szolgálatot integráltan kívánják működtetni. Ezért a Harmónia és a Kistérségi Támogató Szolgáltatást a jövő évtől integráltan kívánják működtetni.

6.) Önálló Másság Életminőség Fejlesztő Alapítvány

Az Önálló Másság Életminőség Fejlesztő Alapítvány (ÖMÉFA) 2007-ben alakult. Szervezetük a HEFOP 4.2. Projekt által beruházásból újjáalakított, volt általános iskola épületében működik, Miskolcon a Váltó u. 45.sz alatt. Az épület, az alapítvány székhelye, melyben Rehabilitációs Szolgáltató Központot, Fogyatékos Emberek Nappali Intézményét működtetnek. Az Intézmény 768 m² alapterületű, a sérült emberek nappali ellátására és szolgáltatás nyújtására, ügyfélforgalom lebonyolítására is alkalmas. Az egész épület teljesen akadálymentes. Az alapítvány által működtetett szolgáltató központ városi

tömegközlekedéssel könnyen elérhető, a villamos és buszmegállók 500 méteren belül megközelíthetők.

Az Önálló Másság Életminőség Fejlesztő Alapítvány által működtetett Rehabilitációs Szolgáltató Központ 2008. február 1-én nyílt meg. Működési engedélye szerint 20 fő értelmileg akadályozott ember és 20 fő mozgássérült ember számára nyújt szociális, nappali alapellátást. Az intézmény szakmai programjában megfogalmazottak szerint különböző szolgáltatásokat biztosít az ellátottak részére a következő területeken: foglalkoztatás, információnyújtás, szabadidős foglalkozások, (drámapedagógia, zene, ének, tánc, sport, stb.). Az alapellátásán túl rehabilitációs, terápiás foglalkoztatás szolgáltatásával segíti felkészülni a sérült embereket a munkaerő-piacon való foglalkoztatásra és a munkahelyi beilleszkedésre. Az intézményben a szociális foglalkoztatás engedélyeztetése folyamatban van, aminek eredményeképpen az ellátottak célzottabb tevékenységet végezhetnek majd bérezéses jutalmazással. Jelenleg 27 fő értelmi fogyatékos-, és 13 fő mozgásában akadályozott ellátottal van az intézménynek szerződése. Az intézmény dolgozóinak száma 12 fő, melyből 6 fő szociális gondozó és ápoló, 2 fő terápiás munkatárs, 1 fő karbantartó, 1 fő takarító, 1 fő konyhai személyzet.

Az ÖMÉFA alapítvány 2008.július 1-től akkreditált munkáltatóként működik. Az akkreditáció eredményeként megváltozott munkaképességű munkavállalót tud foglalkoztatni irodai/pénzügyi munkakörben.

Hosszú távú céljuk, mind perszonális, mind társadalmi szinten bekapcsolni az értelmi fogyatékosokat, a mozgássérülteket, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalókat az őket körülvevő, életterületet alkotó és meghatározó mikro- és makro-közösségbe. Az Intézmény szakmai programjában megfogalmazták, hogy olyan foglalkoztatást kívánnak kialakítani, amely példa értékű lehet más munkáltatók számára is. Stratégiai céljuk, hogy reális, biztonságos és hosszútávon tartós perspektívát tudjanak nyújtani a Miskolcon és térségében élő aktív korú fogyatékos-, és megváltozott munkaképességű munkavállalók számára.

Szakmai munkájuk során folyamatosan figyelemmel kísérik és segítik a szervezetükkel kapcsolatba került sérült embereket, felméri készségeiket, képességeiket, közvetlen környezetüket, így komplex képet alakíthatnak ki a sérült személyek helyzetéről, személyi és tárgyi környezetéről. Megismerhetik az ellátott/sérült személy erősségeit és képességeit. Meghatározzák a sérült személy és környezete értékrendjét és elvárásait. Munkájuk során a minőségbiztosítás alapjaként mérik és értékelik a funkcionális képességek szintjét, és megállapítják, hogy milyen tevékenységekre van szüksége a fogyatékos embernek a nagyobb önállóság eléréséhez. Meghatározzák azokat a fizikai, pszichés és környezeti akadályokat is, amelyek gátolják a kívánt tevékenységek végrehajtását.

A Rehabilitációs Szolgáltató Központ célja a társadalmi kirekesztés tradíciójának feloldása, gyakorlati lépésekkel, a sérült emberek

foglalkoztatásának elősegítésével. Az intézményben kialakított helyiségekben kiemelkedő szerephez jutottak a különféle kézműves foglalatosságot nyújtó műhelyek, ahol a berendezések és eszközök lehetővé teszik a sérült emberek aktív munkatevékenységét. Az intézményben 6 műhely beindítását tervezik, melyből jelenleg a varróműhely, a szövőműhely, a kerámiaműhely és a kreatív műhely működik. A bőrdíszműves és az asztalos műhelyeket szakmai és költségvetési kapacitás miatt jövő évben kívánják beindítani.

Az ellátott személyekről az intézménybe történt felvétel során kialakított komplex (egyénenként kialakított) kép alapján, egy rehabilitációs foglalkoztató terápiás tervet készítenek, melyben meghatározzák azokat a célokat és az elérésükhöz szükséges feladatokat, melyek az integrált munkaerőpiacon való beilleszkedéshez feltétlenül szükségesek. A terápiás terv kialakítása mindenképpen összhangban kell, hogy legyen az ép fejlődésmenet elveivel, az elkészített felmérés eredményeivel, a sérült ember, és családja valamint intézményünk szakmai célkitűzéseivel.

A foglalkoztató terápiák kiválasztásában, és megvalósításában hangsúlyos szerepet kaptak az életkori sajátosságok mellett a két (értelmi fogyatékosok, mozgássérültek) célcsoport eltérő sajátosságai. A legfőbb hangsúly a főcélként megjelölt munkaerő-piaci integrációra irányul, de a felkészítő foglalkoztató terápiás eljárások mellett a mindennapos tevékenységek gyakoroltatására (önellátás, önkiszolgálás) szorosan kapcsolódik a komplex fejlesztéshez.

A tevékenység központú foglalkoztatás, a műhelyekben folyó munkák, tevékenységek során az ellátottak megtanulják a rendszerességet, a feladatra összpontosítást, a koncentrációt. A munkavégzés folyamán a kommunikáció és az együttműködés, egymás segítése hozzájárul a sikeres munkavégzéshez, mely majd a nyílt munkaerő-piaci munkahelyen való sikeres beilleszkedéshez feltétlenül szükségesek.

Az intézményben ellátottak fejlesztésének szerves részeként jelenik meg a kulturális programcélok készségfejlesztő foglalkozásai, úgymint: tánc, csoportos foglalkozás, a hagyományőrző kézműves foglalkozások és a fogyatékkal élő hátrányos helyzetű emberek kulturális és sport kapcsolatának ápolása, ünnepeink és szokásaink felelevenítésével, kulturális örökségünk sokszínűségének tudatosítása.

7.) Magyarországi Református Egyházközség

A Timótheus és a Bartimeus Református Támogató Szolgálat a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatal Szeretetszolgálat által létrehozott és fenntartott intézmény. 2007. december 01-én kezdte meg a szolgáltatást. Klienseink összetétele heterogén, valamennyi fogyatékosági típus - mozgás, hallás, értelmi, látás, halmozott, autista, - megtalálható gondozottjaink között, életkor tekintetében a néhány éves kortól az élet végéig bezárólag.

Feladataik: személyi segítség, szállítás, információnyújtás.

Térítési díjaikat a fenntartó által meghatározott utasítás szerint állapítják meg, figyelembe véve klienseink szociális, anyagi hátterét. Véleményük szerint nem csak a kliensekkel, hanem a szülőikkel, gondviselőkkel, gondnokokkal is nagyon jó, őszinte kapcsolattartás jellemezte az elmúlt időszakot.

Továbbra is működik a 2007 évben kialakított hálózatuk, melyben a kórházakban, szakrendelőkben működő szakorvosok fogadják, gyógyítják klienseinket (nőgyógyászat, ortopédia, rehabilitáció, fogászat, szemészet, sebészet), akik nagy türelemmel, odaadással segítik a gyógyulást. Ezeket előre leszervezik, pontosítva az időpontokat. Ezen hálózatot, most laboratóriumi vérvétel levétellel bővítették ki, mivel nagyon nehezen tudják a fogyatékos fiataloktól levenni a vért. A szülők nagyon örültek ennek, mivel nagy segítség számukra.

Fiatalabb klienseket is figyelemmel kísérik az oktatási és nevelési intézményekben.

Idősebb gondozottjaik fogyatékosága mellett az egészségügyi állapotukra nagy hangsúlyt fordítanak. Szinte napi kapcsolatba vannak a háziorvosaikkal.

Egyre több a súlyos betegségben szenvedő kliensük, akiket kemoterápiára is szállítanak. Ezek nagy türelmet igényelnek, s több alkalommal órákat kell várni a beteggel a kezelésre. A gondozott igényli, hogy ott legyenek vele, segítsék.

8.) Magyar Máltai Szeretetszolgálat Miskolci Szervezete

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat miskolci szervezete az alábbi szolgáltatásokat nyújtja, melyek a fogyatékos ügygel kapcsolatosak:

- mozgássérült gyermekek óvodába, iskolába szállítása
- támogató szolgáltatás Miskolc közigazgatási területén

A **Miskolci Csoport** továbbra is végzi a mozgássérült gyermekek iskolába, óvodába szállítását. Az oktatási intézményeken kívül gyógyúszásra is eljuttatják a rászorult fiatalokat. A szállítást jelenleg 40 gyermek részére biztosítják 3 mikrobusszal, 3 gépkocsivezető és 3 kísérő alkalmazásával.

Az **MMSZ Gondviselés Háza – Fogyatékosok Támogató Szolgáltatása és Hajléktalanok Átmeneti Szállása** (Miskolc, Árpád út 126.) intézményükben 2005 óta működik Támogató Szolgálat. Kb. 100 fő fogyatékkal élő személynek nyújtanak évente különböző szolgáltatásokat, havonta 35-45 főnek, ez 2500-3000 óra személyi segítő és szállító szolgáltatással teljesített időt tesz ki. Ellátottjaik között megtalálható az összes fogyatékosági típus, legnagyobb számban mozgássérült személyek, valamint értelmi sérült fiatalok, vakok, siketek, autisták és halmozottan sérültek is.

Intézményük épülete teljes körűen akadálymentesített. Tömegközlekedéssel, gépjárművel jól megközelíthető, megfelelő dőlésszögű beton rámpával ellátott, nincsenek küszöbök, mozgássérült

WC-vel és zuhanyzóval felszerelt, valamint hallás és látássérültek számára készült telefonkészülékkel.

9 személyes Ford Transit típusú mikrobusszal végzik a szállításokat. A gépjármű jelenleg még nincs akadálymentesítve (anyagi források hiánya miatt), ennek kivitelezését 2009-re tervezik.

A Közigazgatási Hivatal, FSZH, Magyar Államkincstár, ÁNTSZ és Módszertani ellenőrzés ez évben is mindenben megfelelőnek, a törvényekkel összhangban lévőknek találta működésüket.

9.) Vakok és Gyengénlátók B.-A.-Z. Megyei Egyesülete

A Vakok és Gyengénlátók B.-A.-Z. Megyei Egyesülete az elmúlt időszakban folyamatosan eleget tett az alapszabályában is részletezett feladatainak. Megszerezte az úgynevezett akkreditációs alap tanúsítványt és ennek birtokában jelenleg öt, súlyos fogyatékossgal élő látássérült személyt foglalkoztat munkabér és járulék támogatás igénybevételével.

A látássérültek számára folyamatosan adott a lehetőség székházukban szakképzett oktató irányításával egyéni foglalkozások keretében a számítástechnikai alapismeretek, valamint a nélkülözhetetlen képernyőolvasó és nagyító szoftver használatának elsajátítására.

Pontírású anyagok nyomtatását is végzi az egyesület egyéni igények alapján.

Célkitűzéseik: az Egyesület célja, hogy ellássa tagjai egyéni és kollektív érdekvédelmét, ezen belül módot nyújtson tagjainak érdekeik kifejezésére, lehetőséget teremtsen azok érvényesítésére és ellássa érdekképviselőket.

Konkrét tevékenységük: Az egyesület elsősorban a működési területén élő vak, aliglátó vagy gyengénlátó személyek érdekeinek védelmét és képviselőtét, életviteli nehézségeit és problémáikkal kapcsolatos ügyek intézését vállalja fel.

10.) Értelmi Fogyatékosok Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Érdekvédelmi Egyesülete

Akadálymentesítés

Hasonlóan az országos helyzethez, a középületek jelentős részében a kerekesszékes vagy nehezen mozgó személyek segítség nélkül nem tudnak bejutni a mosdót, WC-t stb. használni.

Egészségügy

A pszichiátriai (főleg gyermek pszichiátriai), valamint fogászati (fogyatékosok fogászata, fogszabályozás) ellátással kapcsolatban jelzett gondok továbbra is fennállnak, bár nagyobb mértékben a megye Miskolcon kívüli egyéb területeire vonatkoznak.

A szülők/hozzátartozók sokszor sérelmezik, hogy az egészségügyi ellátás során (főleg járó- és a fekvőbeteg szakellátásban) hátrányos és

méltatlan helyzetben érzik magukat. (pl. sokáig kell várakozni a nehezen kezelhető értelmi fogyatékosokkal a vizsgálatra, nem engedélyezik, a súlyos beteggel való bent maradáást stb.) Álláspontjuk szerint ésszerű és humánus megoldást (pozitív diszkriminációt?) kellene találni a fentiekre.

Javasolják, hogy egészség-megőrző, betegség megelőző, egészségtudatot javító, formáló speciális programokat kellene kidolgozni országosan is a fogyatékosok számára.

Az Egészségügyi és Szociális Diszpécserközpontba érkezők az információszolgáltatáson túl kapjanak több segítséget ügyeik kezelésében és intézésében.

Közoktatás, foglalkoztatottság

A sajátos nevelési igényű – elsősorban értelmi fogyatékos – tanulók oktatása-nevelése integrált formában viszonylag ritka („utazó” gyógypedagógusok, illetve egyéb feltételek hiánya).

(Az integráció mellett továbbra is helye van a szegregált nevelésnek a szakmailag meghatározott esetekben és körülmények fennállása esetén).

Véleményük szerint a roma gyerekek még mindig jelentős felülreprezentáltsága a szegregált intézményekben, mind az értelmi fogyatékosok hatékony, hatásos képzése, mind a cigányság életkilátásai szempontjából elfogadhatatlan.

A társadalmi életben való aktív részvétel elsősorban a foglalkoztatottsággal érhető el a felnőtt korú értelmi fogyatékosoknál (nyílt munkaerőpiac, védett munkahelyek stb.). E területen változatlanul igen súlyos és kilátástalan a helyzet a néhány kevés kivételtől eltekintve. A komplex rehabilitáció-rehabilitáció megvalósulása igénye távolinak tűnik még mindig.

Szociális ellátás

Az adekvát szociális információs szolgáltatás a fogyatékos személy(hozzá tartozója) részére alapvetően fontos. Nagymértékben elősegíti számukra a gyermekvédelmi- és a szociális törvényben meghatározott ellátások, a családtámogatási, fogyatékosági, a foglalkoztatáshoz kapcsolódó stb. ellátások elérését.

Az érdekvédelmi szervezetek munkáját is nagyban segítené – tagjaik tájékoztatásában – egy folyamatosan működő, „figyelem felhívó” szociális információs szolgáltatás.

Az értelmi fogyatékosok átmeneti elhelyezését (szülő betegsége, elutazása, stb. esetén) nyújtó intézmények számát, férőhelyét fontos lenne növelni az egyesületi tapasztalatok alapján.

Kultúra, sport

Az esélyegyenlőségi törvény előírja, hogy a fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési-, sport-, kulturális és egyéb közösségi célú létesítmények igénybevételét. Ingyenes, de legalább jelentős kedvezményű színházi-, sportrendezvény, stb. belépőjegyekben kellene részesíteni – legalább évenként 1-2 alkalommal – őket. Nemcsak helyi, hanem országos szinten is. A családban és intézetben élő fogyatékosok segítése e téren is kiemelt jelentőségű kell, hogy legyen.

Család

A fogyatékosok számára –bizonyos kivételtől eltekintve – a család a legjobb és legmegfelelőbb hely. A családban maradáshoz segítő szolgáltatások számát és hatékonyságát növelni kell. Véleményük az, hogy a család fogyatékoságból eredő többletköltségeit –akár jogszabályi módosításokkal is – fedezni, pótolni szükséges.

Kommunikáció, média

A fogyatékosok társadalmi kirekesztettsége téves információkból, előítéletekből, stb. is adódik és ezen változtatni kell. A kommunikációs aktivitás, az aktív megjelenés (munkáikból kiállítás, stb.) a megfelelő tömegtájékoztatás, az emberek szemléletformálása, stb. alapvető fontosságú.

III./ Közoktatás

2007. július 1-jével igazgatásilag és gazdaságilag integrálta Miskolc város Közgyűlése a Tüskevár Óvodát, Általános Iskolát és az Éltés Mátyás Általános Iskolát.

Jogutód intézményként az **Éltés Mátyás Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény** működik 426 fővel, 5 telephelyen, földrajzilag lefedve a város területét. Így minden szegregált nevelésben-oktatásban részesülő gyermek a lakóhelyéhez legközelebb kaphatja meg a szükséges ellátást.

A Tüskevár Tagiskola Károly utcai épülete Uniós pályázat és Önkormányzati támogatás segítségével megújult, a tornaterme azonban továbbra is felújításra szorul.

Felújításra került a Gagarin u. épület is. A 36 millió forintos önkormányzati beruházás során a villamosvezetékek cseréjére, a vizesblokkok rekonstrukciójára, burkolására, valamint az épület akadálymentesítésére került sor. Az intézmény saját karbantartói segítségével felújította az épület külső vakolatát is. A nyílászárók továbbra is nagymértékben elhasználódtak.

A 2007/2008. tanévtől az Éltés Mátyás Óvoda, Általános Iskola és EGYMI autista tagozata a Görgey utcáról a 10. Sz., Petőfi Sándor Általános és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola Rónai Ferenc Tagiskola épületének földszinti szárnyába költözött.

Az intézmény dolgozói, karbantartói és a szülők közösen alakították ki a tantermeket, a fejlesztő szobákat, az udvari részt. Jelenleg 4 iskolai csoportban 28 autista iskolás tanul itt.

A gyerekek hamar beilleszkedtek az új környezetbe, a szülők is megnyugodtak, mert biztonságban látják gyermekeiket. A helybővüléssel újabb fejlesztő terápia beindítására is lehetőség nyílt: báb, zene, babzsák, farm, korcsolyázás.

2008. szeptemberétől az autista tagozat óvodai csoporttal bővült. Az óvodai részleget a tagiskola volt szolgálati lakásából alakították ki. Az átalakítást az intézmény önerőből, a szülők, a területi képviselő és az iskolai alapítvány segítségével valósította meg, több mint 1 millió forint értékben.

A 10. Sz. Petőfi, a 22. Sz. Rónai és az Éltés tanulói, dolgozói nagyon jó kapcsolatot alakítottak ki egymással. Közös programokat szerveznek a gyerekeknek, közös előadásokon vesznek részt, a pedagógusok új pedagógiai módszereket tanulnak egymástól. (interaktív tábla, kutyaterápia)

Leginkább elhasználódott a Szeles utcán lévő székhely intézmény, melynek több pontja a külső vakolat elhasználódása miatt már életveszélyessé vált. Az épület belső része gondozott, akadálymentesített.

2007. szeptember 1-jétől fejlesztő iskolai osztály indult, mely 2008-ban már két csoportra bővült.

2008. szeptemberétől újabb szolgáltatásként elindulhatott a korai fejlesztés is 2 fő látássérült gyermekkel. A Megyei Önkormányzat által fenntartott Kamilla Korai Fejlesztő Központ nem lát el érzékszervi sérülteket, s a fejlesztésre szoruló gyermekeknek is csupán a töredékét. (A felmérések szerint Miskolc városában a 0-5 éves korosztályban 156 korai fejlesztésre szoruló gyermek él, akik közül 20 gyermeket lát el a Kamilla Fejlesztő Központ, a többi gyermeket szüleik kénytelenek más városokba utaztatni fejlesztésre: Budapest, Debrecen, Eger).

Az iskolai szolgáltatással a sérült gyermekek helyben kaphatják meg a terápiát.

A korai fejlesztés színvonalas szakmai ellátása érdekében a személyi és tárgyi feltételek kialakítása rövid távú céljaink között szerepel.

Az Éltés Mátyás Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény együttműködési megállapodást kötött az Észpörgető Fejlesztő Központtal és az Egyesített Bölcsőde és Egészségügyi Szolgálattal, mivel fontosnak tartja a szakmaközi együttműködéseket a legteljesebb és szakmailag minél igényesebb fejlesztés érdekében.

Az intézmény a 3.1.6. TÁMOP-os pályázat keretében 2008. novemberében pályázik a korai fejlesztés személyi- és tárgyi feltételeinek a megteremtésére. A személyi feltételek jelenleg is adottak (szurdo-, tiflo-, szomatopedagógok személyében), de

szükségesnek érzik további, kifejezetten korai fejlesztésre felkészítő továbbképzések elvégzését. A pályázat keretében továbbra is segíteni kívánják a sajátos nevelési igényű gyermekeket felvállaló többségi óvodák és iskolák szakmai munkáját.

Az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása lényeges feladat, mivel a többségi intézmények folyamatosan és egyre nagyobb mértékben igénylik az EGYMI szolgáltatásait.

Az integrációs törekvések hatásaira egyre több enyhe értelmi fogyatékos tanulót nevelnek-oktatnak integrált keretek között a körzetileg illetékes óvodák és általános iskolák. Mindinkább igénylik a szolgáltatást a középiskolába bekerülő SNI gyermekek érdekében a középiskolai intézményvezetők is.

Ennek személyi feltételeit az intézmények saját belső átképzéssel, óraadó ill. utazó gyógypedagógusok segítségével biztosítják.

A **Martin János Szakképző Iskola** tanulói a városból, vonzáskörzetéből és a régió területéről érkeznek. A tanulólétszám 413 fő. Az oktató-nevelő munka 5 épületben folyik.

A tanműhelyek korszerű gépparkkal rendelkeznek.

Az iskola elsődleges feladata a sajátos nevelési igényű fiatalok általános műveltséget megalapozó, szakmai vizsgára és további iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelése-oktatása, valamint a munkába álláshoz és az önálló életkezdéshez szükséges ismeretek nyújtása. Olyan szakmai kompetenciák közvetítése, melyek birtokában az iskola padjaiból kikerült fiatalok alkalmassá válhatnak a munkaerő-piaci integrációra, az együttnevelés-oktatás (inklúzió) megvalósítására.

Az intézmény speciális szerkezeténél, feladatellátásánál, szakmai súlyánál fogva is meghatározó szerepet játszik a város, a megye és a régió oktatási életében is. Oktató-nevelő munkája, innovatív tevékenysége országosan elismert. Több olyan szakmai szervezetnek is tagjai, vezetői, amelyeken keresztül képviselni tudják iskolájuk és partnereik ügyét. Ilyenek pl.: Öncejllesztő Iskolák Országos Egyesülete, Speciális Szakiskolák Országos Egyesülete - vezetői tagság, NSZI-bázisintézmény, Fogyatékosággal Élő Fiatalok Szakképzési Koordinációs Bizottsága, Magyar Szakképzési Társaság, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola, Budapesti Műszaki Egyetem partner iskolája, Szociális Igazgatók Egyesületének tagja, Modell intézmény-munkaerőpiaci foglalkoztatás.

Az 1993. LXXIX. tv. 27. § (8) bekezdésében szabályozott felzárkóztató oktatást szerveznek.

A képesség-kibontakoztató és integrációs nevelés pedagógiai rendszerének kidolgozásával és működtetésével biztosítják a tanulók számára tanórai keretek között és tanórán kívül történő felzárkóztató, indulási esélyeik kompenzálását, az inkluzív együttnevelés megvalósítását.

A tehetség gondozás színterei a tanórán kívüli foglalkozások, szakkörök.

Hagyományai vannak az iskolában a versenyekre, vetélkedőkre történő felkészítéseknek is.

A tanórai foglalkozásokon túl kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs és terápiás foglalkozásokat, a pedagógiai szakszolgálat keretében gyógytestnevelést és logopédiai ellátást biztosítanak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az inkluzív nevelés-oktatás megvalósítására törekednek esélyegyenlőségük növelése és társadalmi beilleszkedésük elősegítése érdekében.

A szakképzési évfolyamokon műszaki, humán, agrár szakterületen - az OKJ-ben meghatározottak szerinti szakmákban - speciális, egyéni és toleráns módszereket alkalmazva készítik fel tanulóikat a szakmai vizsgára.

A Humánerőforrás-fejlesztés Operatív Program (HEFOP) tartalmazza „A társadalmi kirekesztés elleni küzdelem a munkaerőpiacra történő belépés segítségével” prioritáson belül a fogyatékkal élők munkaerő-piaci és társadalmi beilleszkedésére szolgáló, esélyt teremtő kezdeményezéseket (oktatás, képzés, foglalkoztatás, szociális szolgáltatások). A kormány által meghirdetett Európa Tervben a Korszerű oktatásért c. pontban a második feladatként megfogalmazott szakiskolai fejlesztés (melyben az intézmény is érintett) a megvalósulás fázisában van. A program célja, emelni a tankötelezettséget teljesítők számát, csökkenteni a lemorzsolódást, növelni a pályakezdő szakmunkások felkészültségét, munkaerő-piaci értékét.

Újabb pályázati lehetőségek adóttak az új Magyarország Fejlesztési Terv Társadalmi Megújulás (TÁMOP), a Társadalmi Infrastruktúra (TIOP), az OKM-SZMM támogatásával a Szakiskolai Fejlesztési Program (SZFP), a ROP – ÉMOP regionális operatív programok keretéből a szakképzés fejlesztése, tartalmi, szerkezeti átalakítása és infrastrukturális fejlesztése terén.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatásával a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány által meghirdetett pályázati program „KOMP – Kompetencia központú Oktatásfejlesztés a Munkavállalásra való felkészítés egyéni Programjáért” – az egyéni pályaterv és a munkába állást segítő programcsomag kidolgozását és bevezetését támogatja.

A pályázati programokban az intézmény részben részt vesz és a továbbiakban is részt kíván venni a fenntartó támogatásával és az együttműködő partnerek részvételével az esélyteremtés jegyében. Projektjeik kidolgozottak, korszerű hálózati együttműködésben alkalmazhatók

Rendelkeznek az infrastruktúra fejlesztési lehetőségeihez szükséges építészeti tervekkel, digitális és papír formátumú tervdokumentációval, egy teljes, valamennyi sérültségi területhez tartozó fiatal oktatására–képzésére–rehabilitációs–habilitációs–terápiás fejlesztésére, sportoltatására alkalmas Gyógypedagógiai Komplexum kialakításához, a jelenlegi épület teljes körű (fizikai-információs) akadálymentesített átalakításához.

Az egész életen át tartó tanulás és alkalmazkodóképesség támogatásának jegyében a szakképzés tartalmi, módszertani és szerkezeti fejlesztése folyik egy új, moduláris alapú szakképzési szerkezet kialakításával.

Az oktatás és képzés gazdasággal való kapcsolatának erősítését szolgálja egy olyan kompetencia alapú képzési szerkezet kialakítása, amely a szakképesítések, rész-szakképesítések, elágazások, ráépülések rendszerének megalkotásával lehetőséget teremt egy rugalmasabb, átjárhatóbb, minden szereplő számára átláthatóbb szakképzési rendszerben való részvételre.

A hátrányos helyzetű, különösen a sajátos nevelési igényű tanulók számára e rendszer bevezetése új távlatokat nyithat a foglalkoztatás terén. A gyakran a lemorzsolódással is fenyegetett tanulói kör későbbi társadalmi beilleszkedésének egyik záloga, hogy a munkaerőpiacra való sikeres belépéshez szükséges szakképzettséget, ismereteket megszerezhetik-e a szakiskolai oktatás során.

Nem kétséges, hogy a fogyatékossgal élő tanulók többszörös odafigyelést, erőfeszítést, ha úgy tetszik, jogos pozitív diszkriminációt követelhetnek a felnőtt életüket megalapozó, szakképzést nyújtó iskolai időszakban. E különleges bánásmód megvalósítására nyílt lehetőség a modularizált, egyénre szabott haladási ütemet is lehetővé tévő szakképzési rendszer kialakítása során.

A pszichés fejlődési zavara miatt a tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók - törvény által elrendelt - szakvéleményének felülvizsgálata során Miskolc városában az országos aránytól magasabb mértékben kerültek ki ebből a státusból a gyermekek. Jelenleg a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenessége státuszú tanulók száma 170 fő, a megismerő funkciók vagy viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenessége státuszú tanulók száma 334 fő. A BTM-s tanulók szám 522. A tanulók ellátása a közoktatási intézményekben biztosított, a jogszabályi feltételeknek megfelel.

Mivel a nevelési tanácsadók feladata bővült az SNI b.) kategóriába tartozó tanulók ellátásának segítségével, valamint a BTM-s tanulók ellátásának ellenőrzésével, ezért 2008. szeptemberétől további 3 fő alkalmazását engedélyezte a Közgyűlés a Miskolci Nevelési, Logopédiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet számára.

A sajátos nevelési igényű tanulók ellátására kiemelt figyelmet fordítanak az intézmények. Az ellátást végző pedagógusok megfelelő végzettséggel rendelkeznek, egyre több intézmény rendelkezik gyógypedagógus, ill. fejlesztő pedagógus főállású szakemberrel. A pedagógusok továbbképzéseken megszerezhetik a speciális ellátáshoz szükséges ismereteket, kompetenciákat, melyhez lehetőséget biztosít a Miskolci Egyetem felnőttképzési programja is.

IV./ Foglalkoztatás

A megváltozott munkaképességű, fogyatékkal élő emberek foglalkoztathatóságának és munkavállalásának elősegítését célozza meg a munkaügyi szervezet foglalkozási rehabilitációs tevékenysége.

A foglalkozási rehabilitáció csak több intézmény együttműködésével (a megállapító és szakvéleményező hatóság, önkormányzat, szociális intézmények, képzők, civil szervezetek, munkáltatók, szakértők) valósítható meg. A reformfolyamatokkal összhangban 2005 évtől felerősödött a rehabilitációs tevékenység átalakítása: a dotációs rendszer megszűnt, bevezetésre került a rehabilitációs járadék, megtörtént 2008. január 1-től a komplex rehabilitációs rendszerre való áttérés.

A munkaügyi szervezet számára fontos cél, hogy megteremtődjön a munkaerő-piaci esélyegyenlőség, mely az egyik legösszetettebb terület. A foglalkoztatási ráta, a munkanélküliség aránya a célcsoportot érintően lényegesen rosszabb az egészségesekénél. Minden erőfeszítés ellenére a tartósan fennálló egészségi problémával, fogyatékkal élők közül a munkaerőpiacon alig 10 %-uk jelenik meg, (az EU-ban ez a szám meghaladja a 40 %-ot), ebből a foglalkoztatásban lévők pedig csak az érintettek 7-8%-át teszik ki.

A munkaügyi szervezet célja, hogy az emberhez méltó, önálló élet feltételeit megteremtse a foglalkoztathatóság tényezőinek javításával, az egészségkárosodott személyek részére elsősorban a nyílt, és az arra rászorulóknak számára pedig a védett munkahelyek számának növelésével.

Az akadálymentesítés fokozatos megteremtését kiemelten kezelik, nemcsak a fizikai bejutást tartják fontosnak, hanem az információkhoz és szolgáltatásokhoz való hozzájutást is.

Főbb foglalkoztatást befolyásoló jellemzők:

- A labilis és beszűkült munkaerő-piacon, a megváltozott munkaképességű, fogyatékkal élő személyek sokkal inkább az alacsony, de biztos ellátás igénybevételében motiváltak, mint a ma még igen kétséges kimenetelű rehabilitáció vállalásában. Kicsi a különbség az elérhető munkabérek és az ellátások között, ami csökkenti a rehabilitációs érdekeltséget.
- Alacsony iskolai végzettség, idős életkor jellemző az érintett személyekre, egészségi és mentális értelemben jellemzően nem munkára készek a rehabilitációs ügyfélkörbe tartozó emberek, hátrányaik halmozottak
- A munkaerő-piacot jelenleg az erős túlkínálat jellemzi. A jól felkészült, rugalmas, egészséges munkaerővel szemben ritkán felelnek meg a munkaadók mai követelményeinek.
- A versenyszféra rehabilitációs foglalkoztatásáról csak becslésekkel rendelkezünk, e szerint az előírt foglalkoztatási kötelezettség ellenére ma még igen kevés célcsoporthoz tartozó dolgozó talál munkát az elsődleges munkaerő-piacon.
- A munkáltatók félnek a táppénz gyakori igénybevételétől, a speciális munkakörülmények kényszerétől, a munkaszervezési többlet-

feladatokról és nem bíznak a teljes értékű teljesítményben, és csak megfelelő ösztönzések esetén vállalkoznak ilyen személyek foglalkoztatására,

- kevés számban vannak, vagy nincsenek alternatív foglalkoztatási lehetőségek (részmunkaidő, bedolgozás, távmunka, stb.), de térségünkben a mai technológiai feltételek és a jelenlegi munkafeltételek és körülmények sem kedveznek a rehabilitációs munkavégzésnek.

A térség munkaerő-piaci feltételei jelentősen szűkítik az elhelyezkedési esélyeket, ugyanis a legtöbb munkakör betöltéséhez olyan képességek, készségek szükségesek, melyek az egészségében, mentális állapotában kopottabb, idősebb korosztály- és különösen az egészségkárosodottak - esetében már kevésbé épek. A munkáltatók nagy része egymásra épülő termelést folytat, amely a csoport minden tagjától azonos munkatempót és ráfordított munkaidőt igényel. Mindezek miatt a munkaadók nagyobb hányada nem tudja vállalni a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatását.

Pontos foglalkoztatási adatok nem állnak rendelkezésünkre, de információink vannak arról, hogy a védett foglalkoztatókon túl - ugyan csak kis létszámban, - de a verseny-és a non profit szféra foglalkoztat fogyasztókkal élő embereket, főként diplomás fiatalokat.

Az alábbi lehetőségek és támogatások segítik a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű, sérült személyek munkavállalási esélyeinek javítását.

A Munkaerőpiaci Alap Rehabilitációs Alaprész decentralizált keretéből lehetőségük van a foglalkoztatóknak új munkahely létesítésére, termelő, szolgáltató létesítmények átalakítására, akadálymentesítésre, eszközök, berendezések beszerzésére, munkaeszközök korszerűsítésére, ezzel közvetve segítik a munkavállalók nyílt munkaerőpiacon történő foglalkoztatását.

A sérültséggel élők munkába állásának elősegítése érdekében a munkaadók *kiemelt támogatáshoz* juthatnak (pl. bérköltség támogatás). A súlyos fogyatékkal élők foglalkoztatásához a munkaügyi szervezet munkahelyi segítők bérét megtéríti.

Az elhelyezkedést segítő támogatások a munkavállalókat is segítik, a képzési, munkahelyteremtő pályázati támogatások valamennyi önálló életvitelre képes fogyatékkal élő személyre kiterjednek.

A regionális munkaügyi központ rendezvényein közreműködnek a célcsoport esélyeit javító szervezetek, foglalkoztatók is. Így a megrendezésre kerülő állásbörzékre meghívást kapnak a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató cégek, a pályaválasztási kiállításokon pedig a képzők, érdekképviselők önálló

standon képviseltethetik magukat annak érdekében, hogy sorstársaik pályadöntésének megalapozásához hozzájáruljanak.

A Rehabilitációs Információs Centrum komplex rehabilitációs szolgáltatásként, fizikai és info-kommunikációs akadálymentességével lehetővé teszi az önálló tájékozódást a munkaügyi központokban. Ez egy öninformációs rendszerként működő információs és tanácsadó hely, ugyanakkor lehetőséget biztosít a partnerszervezetek részére fogadóórák tartására is.

Az elmúlt években kerültek kialakításra, adaptálásra azok az elhelyezkedést segítő speciális *programok*, melyek már régiókban is működnek civil szervezetek szervezésében. E programok fontos támogatója az Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ.

- Miskolcon a Szimbiózis Alapítvány nyújt *Támogatott Foglalkoztatás (TF)* szolgáltatást, melynek célja, hogy a sérült emberek emberi méltóságuk megtartásával - személyre szóló segítség mellett – a nyílt munkaerőpiacon, az elvégzett munka értékének megfelelő fizetésért dolgozhassanak.
- A hasonló céllal létrejött 4M program folyamatosan bővülő hálózatához csatlakozott a Mozgássérültek és Barátaik Miskolc Városi Egyesülete 2008-ban.
- A *Munkahelyi Gyakorlat (MHGY)* program célcsoportja speciális szakiskolák tanulói, őket készítik fel az iskola elvégzése utáni integrált, nyílt munkaerő-piaci munkavállalásra. Miskolcon a Martin János Szakképző Iskola diákjai vesznek részt ebben a projektben.

Az ÉRÁK minden évben szervez súlyos hátrányokkal élők részére képzéseket, 2007-ben két speciális képzés is indult a Szimbiózis Alapítvány kezdeményezésére értelmileg akadályozott személyek számára. 16 fő parkgondozó és 14 fő zöldség és fűszernövény-termesztő fejezte be tanfolyamát sikeresen Miskolcon. A Mozgássérültek és Barátaik Miskolc Városi Egyesülete és a Vakok és Gyengénlátók részére már a korábbi években is több turnusban bonyolított le számítógép-kezelői, szoftverüzemeltetői tanfolyamot, már ez évben is beindult egy ECDL képzés előkészítése látássérültek részére.

Évente intenzív PR kampányt bonyolít le a munkaerő-piaci szervezet a Munkaerőpiaci Alap finanszírozásával a társadalmi befogadás, az esélyegyenlőség javítása érdekében. 2008. évben az Esélyegyenlőségi Koordinációs Iroda, a Szimbiózis Alapítvány és az Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ közösen hirdetett pályázatot az „Az Év Esélyteremtő Munkahelye 2008.” vándordíj eléréséért.

Valamennyi fogyatékos embereket képviselő érdekképviseleti szervezettel rendszeres a kapcsolatuk, velük írásos megállapodással rendelkeznek a rehabilitációs program megvalósítására.

V./ Egészségkárosultak sportja

„A fogyatékos emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal és lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán, vagy egyáltalán nem képesek élni.” – fogalmaz az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról.

A törvény alapelveként rögzíti, hogy „olyan körülményeket kell létrehozni, amelyben a fogyatékos emberek képesek lesznek a teljesebb életre”, s a „döntési folyamatok során kiemelten kell kezelni sajátos szükségleteiket.”

A testnevelés, a sport, a mozgás minden ember számára természetes és magától értetődő igény és cselekvés kell legyen. A fogyatékos emberek életében – elméletileg – a sportnak ugyanaz a szerepe, mint az épek esetében: az egészség megőrzése, önmegvalósítás, sikerélmény, közösségi élet, stb. Életük szerves részévé kell válnia mindazoknak a tevékenységeknek, amelyek minden ember életében fontosak. Hiszen nekik ugyanúgy van mozgásigényük, mint ép társaiknak és ezt az igényüket ki kell elégíteni.

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata felkarolta a fogyatékos sportolók ügyét:

1999. óta a Fogyatékosok Nemzeti Sportszövetsége (FONESZ) támogatásával minden évben megrendezésre kerül az enyhe- és középsúlyos fokban sérült fiatalok regionális (Heves-, Nógrád-, Borsod-Abaúj-Zemplén megye) atlétika versenye, melyen ebben az évben ostravai és katowicei testvérvárosi csapatok is részt vettek.

Évek óta megrendezésre kerül a fogyatékos tanulók kötelező iskolai úszásoktatása, melynek végrehajtásának fedezetét a város költségvetésében biztosítja.

1999 óta díjazásra kerülnek a város fogyatékos sportolóinak és edzőinek eredményes munkája.

Civil szervezetek bevonásával évente kerül megrendezésre a „Játék a sportban” elnevezésű sportnap, ahol minden évben a fogyatékos emberek sportbemutatóira és sportversenyeire is sor kerül.

2002-től a Miskolc Városi Diáksport Bizottságnál új fogyatékosokkal foglalkozó sportági munkabizottság működik.

Az állami támogatással megvalósuló 50 m-es fedett uszoda tervpályázata úgy került kiírásra, hogy ott a teljes akadálymentesítés biztosítva lesz. Az Egyetemváros területén megvalósuló sportkomplexum várható megvalósulása 2009 júniusában megtörténik.

A fiatal sportolók megsegítését célzó „Miskolci Reménységek” programban fogyatékos sportoló is kap havonta támogatást az önkormányzattól.

Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata a „Sport Mecénás Pályázat” keretében segíti a sérült emberek testmozgását támogató és biztosító sportegyesületeket.

A mozgáskorlátozottak sportolási lehetőségeinek kibővítése érdekében törekedni kell a sportlétesítmények megfelelő akadálymentesítésére, kerekesszékekkel történő elérhetőség biztosítására, az úszási lehetőség megvalósítására, a sportlétesítmények, vagy kijelölt egyeztetett időpontban térítésmentes használatának biztosítására.

A fogyatékkal élők sportolási lehetőségeinek, eredményeinek megismertetéséhez szélesebb sajtónyilvánosság szükséges, a kommunikáció nyújtotta lehetőségek jobb kihasználásával.

VI./ Intézményi és közterületi akadálymentesítések

Építési, Környezetvédelmi és Városüzemeltetési Főosztály bocsátotta rendelkezésre az akadálymentesítés keretében megvalósított beruházásokat:

Akadálymentesített intézmények

2007. év.

- Szentgyörgy úti háziorvosi rendelő akadálymentesítése	2.526,- eFt
- Petőfi u. 39. házasságkötő terem akadálymentesítése	1.468,- eFt
- Petőfi u. 39. egészségügyi osztály akadálymentesítése	2.113,- eFt
- Bükkszentkereszti óvoda rámpa	2.646,- eFt
- Tüskevár óvoda WC és rámpa építés	1.172,- eFt

Ö s z e s e n : **9.925,- eFt**

2008. év.

- Árvíz úti járdák átépítése	3.961,- eFt
- Vasgyári Községi Ház akadálymentesítése	363,- eFt
- Buszmegálló akadálymentesítése	1.440,- eFt
- Irinyi u. akadálymentesítése	1.956,- eFt
- Mész utcai óvoda térburkolat és rámpa	1.384,- eFt

Ö s z e s e n : **9.104,- eFt**

Miskolc, 2008. november 26.